

(Rajesh Bindal, J.) ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ ਅਤੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਜੇ. ਜੇ.

ਜੈਦੀਪ ਢਿੱਲੋਂ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2016 ਦਾ LPA ਨੰ.942

ਮਈ 31, 2016।

(1) ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 226 - ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਾਅਵਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ — ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚੱਲਿਆ ਗਿਆ — ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ — ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 1.7.2011 ਤੋਂ 31.12.2011 ਤੱਕ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਪਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮਿਆਦ ਲਈ ਤਨਖਾਹ.

(ਪਰਾ 8)

(8) ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਧਾਰਾ 226 — ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਾਅਵਾ—ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ — ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚ — ਦਾਅਵਾ 01.7.2011 ਤੋਂ 31.12.2011 ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਹੈ — ਪਹਿਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ — ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 11.2.2016 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 2.5.2016 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(ਪਰਾ ੫)

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ।

ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ.

(1) ਮੌਜੂਦਾ ਅੰਤਰ-ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ 1.7.2011 ਤੋਂ 31.12.2011 ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ

2015 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 19276 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 11.9.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ, ਮਿਤੀ 11.2.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(3) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 20.5.2010 ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਤਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ, ਉੜੀਸਾ ਤੋਂ ਪੀਐਚ.ਡੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 1.7.2011 ਤੋਂ 31.12.2011 ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਪਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ, ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮਿਆਦ.

(5) ਭਾਵੇਂ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦਾਅਵਾ 1.7.2011 ਤੋਂ 31.12.2011 ਤੱਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 19276 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 23.7.2015 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਨਖਾਹ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 2015. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖੁਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 11.2.2016 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 2.5.2016 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(6) ਅਸਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੂਪੀ ਜਲ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 1 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(*Rajesh Bindal, J.*)

ਜਦੋਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਝ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹਨ, ਨੇ ਉਸੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰੂਪ ਡਾਇਮੰਡਸ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐੱਸ.ਐੱਮ. ਕੋਟਰੈਯਾ³ ਜਗਦੀਸ਼ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ⁴ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਤਰੁਣ ਕੇ. ਰਾਏ⁵, ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਅਤੇ laches ਦੇ ਖਾਤੇ। ਇਸਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"5. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੂਚੇਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਕਰਮੀਕ, (2005) 13 SCC 300. ਕੀ ਉਹ ਸਮਾਨ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਾਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲਾਭ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ, ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਅਦਾਲਤ?

6. ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਚੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਸਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ

2(1989) 2 SCC 356

3(1996) 6 SCC 267

4(1997) 6 SCC 538

5(2004) 1 SCC 347

ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਸੀ? ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜੋ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਰਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਗਮ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਭਗ 9 ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 30.6.2005 ਅਤੇ 31.7.2005 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2001, 2002, 2003, 2004 ਅਤੇ 2005 ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ 2005 ਅਤੇ 2006 ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਗ ਪਏ। ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

xx xx xx

16. ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਗਮ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਗਮ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਢਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਭ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

(7) ਏਪੀ ਸਟੀਲ ਰੀ-ਰੋਲਿੰਗ ਮਿੱਲ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 6 ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹੀ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਯੂਪੀ ਜਲ ਨਿਗਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:

"40. ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਲਾਭ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਸਮੇਤ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਾਗਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ

(*Rajesh Bindal, J.*)

ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ
ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(8) ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ

ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ 7 ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਫਾਲਤੂ ਜਾਂ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮੁੱਦਾ/ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਕੋਹੜ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 14, ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਚੌਕਸ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਹੀ ਮੌਜੂਦਾ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ, ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਾਲਤੂ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਅਤੇ laches ਦੇ ਕਾਰਨ. ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੌਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੁੱਖ ਭੋਗਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਰਿਪ ਵੈਨ ਵਿੰਕਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੌਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਝਟਕਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

“13. ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਐਡਹਾਕ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਰੈਗੂਲਰ ਤਰੱਕੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਜੂ ਨਹੀਂ ਸਰਕੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰੈਗੂਲਰ ਚੋਣ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਬਰਕਰਾਰ

ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2003 ਵਿੱਚ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਜ ਦੁਹਰਾਉਣੇ ਵਾਲੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ 15.11.1983 ਨੂੰ ਐਡਹਾਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੀ. ਜੈਕਬ ਬਨਾਮ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2008) 10 SCC 115 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦੋ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

“ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ, ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਜੋ ਫਾਲਤੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਕੱਲੇ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਧੂਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੰਬੰਧਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ, ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਫਾਲਤੂ ਜਾਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ”

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

14. ਜੂਨੀਅਰ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ ਕੇ ਸਰਕਾਰ, (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ 59 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ. ਜੈਕਬ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ "ਬਾਸੀ" ਜਾਂ "ਮ੍ਰਿਤ" ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ/ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ "ਮੁਰਦਾ" ਮੁੱਦੇ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਰੋਕੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ, ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗਾ, ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਏਗਾ।

15. (Rajesh Bindal, J.) ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਵਾਂਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਫਾਲਤੂ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਮੁਰਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਕਾਰਨ ਫੀਨਿਕਸ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਥੰਗਪਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2006) 4 SCC 322 ਰਾਹੀਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਿਰਫ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਇੱਕ ਦੇਰੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

16. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪਿਆਰੀਮੋਹਨ ਸਮੰਤਰਾਏ, (1977) 3 SCC 396 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨਾ ਦੇਰੀ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਪਟਨਾਇਕ, (1976) 3 SCC 579 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

17. ਭਾਰਤ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਘਨਸ਼ਿਆਮ ਦਾਸ (2) ਅਤੇ ਹੋਰ, (2011) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 374, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1977) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 538 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੌਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 1997 ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 7.7.1992 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

18. TN ਬਨਾਮ ਸੇਸ਼ਾਚਲਮ ਰਾਜ, (2007) 10 SCC 137 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਸੇਵਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:-

“... ਇਕੱਲੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਲੇਚ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੁੱਟਮਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 14, ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਚੌਕਸ ਹਨ। ”

19. ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਅਵੇਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਪਰ ਉਕਤ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਗੁਲਾਮ

ਰਸੂਲ ਲੋਨ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2009) 15 ਐਸਸੀਸੀ 321 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

20. ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਪਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ , (2007) 9 ਐਸਸੀਸੀ 278 ਵਿੱਚ , ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਵਜੋਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

21. ਪੀ.ਐਸ. ਸਦਾਸਿਵਾਸਦੇ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ, (1975) 1 ਐਸਸੀਸੀ 152 ਵਿੱਚ ਦੋ- ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ, ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹੀ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਰਾਹਤ ਲਈ ਇਸ ਤੱਕ ਜਲਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਰਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਾਲਤੂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ।

22. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਤਰੱਕੀ ਵਾਲੇ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਟਲ ਪੇਜੀਸ਼ਨ ਦੀ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ, ਇੱਕ ਗਰਭਵਤੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰਿਪ ਵੈਨ ਵਿੰਕਲ ਵਾਂਗ ਸੌਣਾ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸੌਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੁੱਖ ਭੋਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ

(*Rajesh Bindal, J.*)

ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਸਭ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਲ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਫਾਲਤੂ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਧਵ ਸਿੰਘ ਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਹੀ ਮੋੜ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਕਿਸੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹਨ। ਸੀਮਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਤਰੱਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ”

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

(9) ਚੇਨਈ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਟੀਟੀ ਮੁਰਲੀ ਬਾਬੂ 8 ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ:

“13. ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬਲਵੰਤ ਰੈਗੂਲਰ ਮੋਟਰ ਸਰਵਿਸ, ਅਮਰਾਵਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਏਆਈਆਰ 1969 ਐਸਸੀ 329 , ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਲਿੰਡਸੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸਰ ਬਾਰਨੇਸ ਪੀਕੋਕ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੋਸਪਰ ਆਰਮਸਟ੍ਰਾਂਗ ਹਰਡ, ਅਬਰਾਮ ਫੈਰਵਾਲ, ਅਤੇ ਜੌਹਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਮਪ, (1874) 5 ਪੀਸੀ 221 , ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਹੁਣ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਲਾਚਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੋਈ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਦੇਣਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਉਪਾਅ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਪਾਅ

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਪਰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਦਲੀਲ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਰੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪੱਟੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਬਚਾਅ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। . ਦੋ ਹਾਲਾਤ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੇਰੀ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਪਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ”

14. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਿਗੰਬਰ, (1995) 4 SCC 683 ਵਿੱਚ , ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੱਕ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਗੈਰ-ਦੋਸ਼ੀ ਆਚਰਣ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੰਦੇ ਹੱਥਾਂ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ।

15. ਐਮਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ , ਬਨਾਮ ਨੰਦਲਾਲ ਜੈਸਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ ਆਦਿ, ਏਆਈਆਰ 1987 ਐਸਸੀ 251, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢਿੱਲੇ ਅਤੇ ਅਵੇਸਲੇ ਜਾਂ ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਸੁਸਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ

(*Rajesh Bindal, J.*)

ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸਾਧਾਰਨ ਉਪਾਅ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਦੇਰੀ ਵਾਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਸੁਵਿਧਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

16. ਇਸ ਲਈ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਤੋਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਇਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ, ਆਪਣੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਦੇਰੀ ਵਾਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੂਚੀਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਦੇਰੀ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਪਰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਖੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੀ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ- ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾਕਾਰ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, "ਦੇਰੀ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚੋਰ ਹੈ" ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੌਣ ਅਤੇ ਫੀਨਿਕਸ ਵਾਂਗ ਉੱਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਸ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕ ਦੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵੇਸਲਾ ਰਵੱਈਆ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਰਾਬ ਸਿਹਤ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਅੰਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਉਦਾਸੀਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ- ਜੋ 'ਕੁੰਭਕਰਨ' ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ 'ਰਿਪ ਵੈਨ ਵਿੰਕਲ' ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਉਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਓਵਰਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ।"

(10) ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 9 ਵਿੱਚ , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ [ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ] ਨੇ, ਲਗਭਗ 34 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜੁਆਇਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਹਨਤਾਂ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(11) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਤਰਸੇਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ 10 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 11 ਸੂਰਜ ਮਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 2014 ਦਾ 12 ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 21868 - ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ 29.10.2014 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ; 2012 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 9813 ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ 21.11.2014 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਉਮੇਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ 13 .

(12) ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਿਤਭੂ ਰਿਸ਼ੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ